

Predsjednik:
Fazlibegović Emir

Podpredsjednik:
Knezović Ivan

Sekretar:
Joldić Adil

Blagajnik:
Avdalović Dejana

Članovi:
Bajgorić Sanja, Mostar
Bogdan Gojko, Mostar
Boloban Alis, Mostar
Božić Tomica, Mostar
Brizić Ivica, Mostar
Buturović Nadira, Konjic
Čehajić Mili, Mostar
Čorić Slavica, Mostar
Čuk Danijela, Mostar
Jakupović Selma, Mostar
Jegdić Vladimir, Mostar
Jurić Ivan, Mostar
Kirsten Sarić Grit, Mostar
Manov Omer, Mostar
Markota Darko, Mostar
Markota Ivica, Mostar
Mašković Josip, Mostar
Međedović Samra, Mostar
Palić Benjamin, Mostar
Popović Branka, Mostar
Pravdić Danijel, Mostar
Prskalo Zrinko, Mostar
Rončević Željko, Mostar
Rumboldt Zvonko, Mostar
Šetka Zijad, Mostar
Trtak Ćirić Sena, Mostar
Vasilj Mirjana, Mostar
Vele Hasan, Mostar
Veledar Emir, Mostar
Zalihić Amra, Mostar
Zelenika Diana, Mostar
Zovko Jelena, Mostar

Sekcija UK HNK/Ž iz ZHŽ
Alilović Josip, Ljubuški
Matić Zlatko, Ljubuški
Mustapić-Šantić Katica, Široki B.
Šantić Zlatko, Široki Brijeg

Sekcija UK HNK/Ž iz Istočne Hercegovine, RS
Mitrinović Smiljka, Nevesinje
Paovica Zoran, Trebinje
Pudar Zoran, Trebinje

Sekcija kardiovaskularne hirurgije:
Bošnjak Ante, Mostar
Cvitković Tomislav, Mostar
Čavar Mate, Mostar
Đuzel Goran, Mostar
Markin Michael, Mostar

Sekcija kardioloških sestara:
Krtalić Ivanka - predsjednik

Udruženje kardiologa Bosne i Hercegovine Udruženje kardiologa Hercegovačko-Neretvanskog kantona

Ul. Lea Petrovića br. 2, 88000 Mostar, telefon/fax: (036) 318-857

IZVJEŠTAJ O DANIMA SRCA 2026. U MOSTARU

povodom 29. septembra, Svjetskog dana srca

Udruženje kardiologa HNK/Ž već 26 godina zaredom obilježava Svjetski dan srca, 29. septembar. Ove godine akcija se održala pod motom „Ne propustite ništa. Ne propustite nijedan otkucaj“. Program Dana srca u Mostaru trajao je od 28.09. do 04.10.2026. godine. Akcija se tradicionalno organizuje u saradnji sa Sportskim savezom Grada Mostara, domovima zdravlja i brojnim institucijama grada.

Letak Svjetske srčane federacije (WHF) preveo je dr. Emir Fazlibegović, a letak i plakat akcije pripremljeni su u IC štampariji Mostar, koja je bila i sponzor akcije. Na plakatu su navedeni učesnici akcije: institucije zdravstva, obrazovanja, vjerske zajednice, službe spašavanja, Gradska uprava, mediji i drugi.

Dr. Emir Fazlibegović, koordinator akcije, uputio je 27.09.2026. pismo s materijalima akcije predstavnicima medija i učesnicima akcije, s molbom da se uključe u granicama svojih kadrovskih i materijalnih mogućnosti. Materijali su ranije poslani i partnerima akcije: Bosnalijeku, Sportskom savezu Grada Mostara i drugima.

Konferencija za štampu održana je u ponedjeljak, 28.09.2026. u 12:00 sati, u sali Sportskog saveza Grada Mostara. Na njoj su predstavljeni program Dana srca i poruke ovogodišnje kampanje.

Određivanje stepena rizika od kardiovaskularnih bolesti građanima Mostara organizovano je od ponedjeljka do petka, 28.09.–02.10.2026., u Domu zdravlja Mostar na Bulevaru i u Domu zdravlja Stari grad Mostar.

Webinar Internacionalni naučni simpozijum „Novine sa ESC/AHA kongresa 2026.“ održan je u utorak, 29.09.2026., na sam Svjetski dan srca, u spomen na prim. dr. Seada Mulahasanovića. Prethodila mu je Vanredna izborna Skupština Udruženja. Simpozijum je u ime IANUBIH i njenog predsjednika akademika Asima Kurjaka pozdravio akademik Goran Krstačić, a u ime Ministarstva zdravstva, rada i socijalne zaštite i Zavoda zdravstvenog osiguranja HNK ministar akademik Milenko Bevanda. Izlaganja su imali stručnjaci iz SAD-a, Kanade, Njemačke, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Za simpozijum je pripremljena Knjiga apstrakata i biografija. Program, plakat i tehničku podršku pripremio je informatičar UKHNK mr. Adil Joldić, u saradnji s dr. Emirom Fazlibegovićem i akademikom Emirom Veledarom, koji je koordinirao predavače iz Amerike. Detaljan izvještaj sa simpozijuma, sa zaključcima, prilog je ovog izvještaja.

Sportska radionica za mlade s posebnim potrebama održana je u srijedu, 30.09.2026. u 10:00 sati, na šetalištu kod Gimnazije.

Kros trka mladih Mostara održana je u četvrtak, 01.10.2026. u 9:00 sati, na Španskom trgu i Bulevaru. Učestvovali su učenici osnovnih i srednjih škola i djeca iz mostarskih vrtića.

UK HNK/Ž 2026.

Predsjednik:

Fazlibegović Emir

Podpredsjednik:

Knezović Ivan

Sekretar:

Joldić Adil

Blagajnik:

Avdalović Dejana

Članovi:

Bajgorić Sanja, Mostar
Bogdan Gojko, Mostar
Boloban Alis, Mostar
Božić Tomica, Mostar
Brizić Ivica, Mostar
Buturović Nadira, Konjic
Čehajić Mili, Mostar
Čorić Slavica, Mostar
Čuk Danijela, Mostar
Jakupović Selma, Mostar
Jegdić Vladimir, Mostar
Jurić Ivan, Mostar
Kirsten Sarić Grit, Mostar
Manov Omer, Mostar
Markota Darko, Mostar
Markota Ivica, Mostar
Mašković Josip, Mostar
Međedović Samra, Mostar
Palić Benjamin, Mostar
Popović Branka, Mostar
Pravdić Danijel, Mostar
Prskalo Zrinko, Mostar
Rončević Željko, Mostar
Rumboldt Zvonko, Mostar
Šetka Zijad, Mostar
Trtak Ćirić Sena, Mostar
Vasilj Mirjana, Mostar
Vele Hasan, Mostar
Veledar Emir, Mostar
Zalihić Amra, Mostar
Zelenika Diana, Mostar
Zovko Jelena, Mostar

Sekcija UK HNK/Ž iz ZHŽ

Alilović Josip, Ljubuški
Matić Zlatko, Ljubuški
Mustapić-Šantić Katica, Široki B.
Šantić Zlatko, Široki Brijeg

Sekcija UK HNK/Ž iz Istočne Hercegovine, RS

Mitrinović Smiljka, Nevesinje
Paovica Zoran, Trebinje
Pudar Zoran, Trebinje

Sekcija kardiovaskularne hirurgije:

Bošnjak Ante, Mostar
Cvitković Tomislav, Mostar
Čavar Mate, Mostar
Đuzel Goran, Mostar
Markin Michael, Mostar

Sekcija kardioloških sestara:

Krtalić Ivanka - predsjednik

Udruženje kardiologa Bosne i Hercegovine

Udruženje kardiologa Hercegovačko-Neretvanskog kantona

Ul. Lea Petrovića br. 2, 88000 Mostar, telefon/fax: (036) 318-857

Marš Španski trg – Mali i Veliki kuk na putu ka Podveležju održan je u subotu, 03.10.2026., od 9:30 do 14:30 sati. Tokom marša je građanima Mostara određivan stepen rizika od kardiovaskularnih bolesti.

Svim učesnicima i institucijama koje su podržale ovogodišnje Dane srca u Mostaru Udruženje kardiologa HNK/Ž zahvaljuje. Zahvalnice učesnicima akcije bit će dostavljene nakon završetka akcije.

Izveštaj će biti objavljen na web stranici Udruženja www.ukhmk.org, s galerijom fotografija.

Mostar, oktobar 2026.

Dr. Emir Fazlibegović

koordinator akcije Dani srca u Mostaru
predsjednik Udruženja kardiologa HNK/Ž

Prilog: Izveštaj sa Internacionalnog naučnog simpozijuma „Novine sa ESC/AHA kongresa 2026.“

IZVJEŠTAJ SA SIMPOZIJUMA

Novine sa ESC/AHA kongresa 2026.

International Scientific Symposium — Proceedings from the ESC/AHA Congress 2026

Svjetski dan srca 2026. · World Heart Day 2026

webinar · utorak, 29. septembar 2026., 18:00–21:10 h (CEST)

In memoriam prim. dr. Sead Mulahasanović (1950–2026)

Organizator: Udruženje kardiologa HNK/Ž · www.ukhmk.org

Otvaranje simpozijuma

Povodom Svjetskog dana srca, 29. septembra 2026., Udruženje kardiologa HNK/Ž organizovalo je tradicionalni internacionalni naučni webinar-simpozijum „Novine sa ESC/AHA kongresa 2026.“. Suorganizator je bila Internacionalna akademija nauka i umjetnosti u Bosni i Hercegovini (IANUBIH). Pokrovitelji simpozijuma su bili Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite HNK/Ž i Zavod zdravstvenog osiguranja HNK/Ž.

Simpozijum je otvorio akademik Emir Fazlibegović, predsjednik Udruženja kardiologa HNK i koordinator Ogranka IANUBIH u Mostaru. Čestitao je učesnicima Svjetski dan srca i podsjetio da Mostar ovaj dan obilježava već 26 godina zaredom, organizacijom internacionalnog naučnog simpozijuma. Posljednjih godina simpozijum se održava kao webinar, uz učešće stručnjaka iz Amerike, Evrope, Australije i Bosne i Hercegovine.

U ime IANUBIH i njenog predsjednika akademika Asima Kurjaka, kojem je poželio brz oporavak, skup je pozdravio akademik Goran Krstajić, potpredsjednik IANUBIH. Organizator je tom prilikom čestitao akademiku Krstajiću izbor za člana (Fellow) Svjetske akademije umjetnosti i nauka.

U ime Ministarstva zdravstva, rada i socijalne zaštite HNK/Ž i Zavoda zdravstvenog osiguranja HNK/Ž skup je pozdravio ministar akademik Milenko Bevana. Istakao je da prevencija mora biti jedno od ključnih mjesta zdravstvenog sistema, jer je najbolji ishod liječenja onaj u kojem je bolest spriječena ili otkrivena na vrijeme. Naglasio je da „briga za srce ne počinje u bolnici“, nego u porodici, školi i na radnom mjestu. Zato je prevencija zajednička odgovornost zdravstvenih radnika, institucija, lokalne zajednice i svakog pojedinca. Pozdrav je zaključio riječima: „Kada čuvamo srce, ne čuvamo samo jedan organ – čuvamo život.“

Radno predsjedništvo: Ivan Knezović, Samra Međedović i Diana Zelenika.

Voditelji: akademik Emir Fazlibegović (Mostar) i akademik Emir Veledar (Atlanta/Miami, SAD). Prvi dio naučnog programa vodio je akademik Veledar, a drugi akademik Fazlibegović.

Tehnička podrška: mr. Adil Joldić.

Naučni program

Simpozijum je okupio 14 izlaganja autora iz SAD-a, Kanade, Njemačke, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Program je bio tematski povezan: od in memoriam izlaganja, preko biomarkera, digitalnih blizanaca i vještačke inteligencije, do novih smjernica Evropskog kardiološkog društva (ESC) predstavljenih na kongresu u Minhenu.

1. In memoriam: prim. dr. Sead Mulahasanović (1950–2026)

Prim. dr. Grit Kirsten Sarić · Mostar · ESC

Simpozijum je posvećen prim. dr. Seadu Mulahasanoviću, osnivaču kardiohirurgije Sveučilišne kliničke bolnice Mostar, koji je preminuo 07.08.2026. godine. O njegovom djelu i liku govorila je njegova dugogodišnja saradnica prim. dr. Grit Kirsten Sarić.

Rođen je 1950. godine u Prozoru. Medicinski fakultet u Sarajevu završio je 1974., specijalistički ispit iz opće hirurgije položio je 1983. u Zagrebu, a subspecijalistički ispit iz torakalne hirurgije 1987. u Sarajevu. Do rata je radio u Regionalnom medicinskom centru „Dr. Safet Mujić“ u Mostaru, a 1992.–1993. na hirurgiji u ratom zahvaćenom Mostaru.

Kao izbjeglica dolazi u Berlin, gdje se 1994. zapošljava u Njemačkom centru za srce (Deutsches Herzzentrum Berlin). Tu je dugo godina radio i sa akademikom Miralemom Pašićem, a 1996. postaje vodeći nadliječnik

(leitender Oberarzt) kardiohirurgije. Izveo je bezbroj najsloženijih operacija srca, zalistaka, aorte te transplantacija srca i pluća. Posebno je bio poznat po hitnim operacijama rupturirane aneurizme aorte, a samo transplantacija srca i pluća u bloku izveo je više od 210.

Od 2008. aktivno je učestvovao u izgradnji kardiohirurgije u Mostaru i primao mlade kolege iz Mostara na edukaciju u Berlin. Od 2009. do 2012. bio je šef Odjela kardiohirurgije SKB Mostar, a 2012.–2013. vodeći kardiohirurg Centra za srce KCU Sarajevo. Učenici će ga pamtiiti kao izvrsnog operatera, izvanrednog mentora i velikog humanistu.

2. Od biomarkera do boljih ishoda: inovacije u procjeni i prevenciji kardiovaskularnog rizika

Prof. dr. Mahdi Garelnabi, PhD, MSc, FAHA · University of Massachusetts Lowell, SAD

Prof. Garelnabi, redovni gost naših simpozijuma, dao je pregled etabliranih i novih biomarkera kardiovaskularnog rizika. Podsjetio je da tradicionalni faktori rizika i dalje objašnjavaju najveći dio tereta bolesti, a da većina novih biomarkera još nije ušla u kliničku praksu. Razvoj biomarkera je skup i spor i zahtijeva saradnju bazičnih istraživača, kliničara, biostatističara i epidemiologa.

Posebno je govorio o apolipoproteinu B, koji otkriva rizik koji LDL-holesterol ne pokazuje, i o lipoproteinu(a), uglavnom naslijeđenom faktoru rizika koji treba izmjeriti bar jednom u odrasloj dobi. Za lipoprotein(a) su u razvoju nove terapije, ali ostaje otvoreno pitanje smanjuje li njegovo sniženje i kardiovaskularne događaje. Govorio je i o hs-CRP-u kao centralnom markeru upale, o GDF-15 kao obećavajućem markeru ćelijskog stresa te o mikroRNK i proteomici, koje su još u fazi istraživanja.

Poručio je da biomarkere treba birati po biološkim domenima, a ne kao „listu za kupovinu“, i upozorio na „zamke precizne prevencije“. Završio je s pet poruka: klinički rizik prvo, biologija drugo, slikovna dijagnostika težine bolesti kada je potrebna, djelovanje umjesto same informacije i jednakost ugrađena od početka.

Osvrt: Akademik Veledar je posebno istakao Garelnabijevu poruku da se test radi samo kada njegov rezultat može promijeniti kliničku odluku.

3. Visokoosjetljivi troponin I kao alat za kliničko odlučivanje u personaliziranoj kardiovaskularnoj prevenciji: iskustvo skrininga iz prakse

Akademik prof. dr. Goran Krstaić, s Antonijom i Tinom Krstaićem · Zagreb, Hrvatska · IANUBIH

Akademik Krstaić je predstavio rad koji je desetak dana ranije izložen na konferenciji Sjevernoameričke sekcije Internacionalne akademije kardiovaskularnih nauka u Louisvillu (SAD). Upozorio je na visoku kardiovaskularnu smrtnost u regiji, 2–3 puta veću nego u Francuskoj. Kardiovaskularne bolesti uzrokuju 44% smrti kod žena i 35% kod muškaraca, pa zdravlje žena često „prolazi ispod radara“.

Projekat „Žene i srce“ u Zagrebu uključio je 3.000 asimptomatskih žena starijih od 45 godina. Kod njih su mjereni visokoosjetljivi troponin I, hs-CRP, lipidni profil i HbA1c.

- Povišen troponin imalo je gotovo 10% žena.
- Nakon neinvazivne obrade, kod 45 od 293 žene s povišenim troponinom bila je potrebna intervencija ili ciljane terapija.
- Povišen holesterol imalo je oko 75% žena, dijabetes ili predijabetes oko 16%, a povišen indeks ateroskleroze svaka četvrta žena.

Program je prerastao u kliničku praksu koju je prihvatio osiguravajući zavod. U nastavku je dobna granica spuštena na 40 godina, uključeni su muškarci, homocistein i lipoprotein(a), pa je do sada obrađeno gotovo 5.000 osoba. Analiza isplativosti pokazala je trošak od oko 31.000 € po godini života prilagođenoj kvaliteti (QALY), što je znatno ispod prihvatljivog praga od 50.000 €.

Program je dobio međunarodnu nagradu za izvrsnost u zdravstvu u Chicagu i proglašen je najboljim preventivnim programom u Republici Hrvatskoj. Pristup je u skladu s konceptom „Cardiovascular Health Check“, koji je ESC promovisao 2025. u Madridu.

Osvrt: Pionirski primjer povezivanja nauke i prakse. Akademik Fazlibegović je izrazio nadu da će novi rezultati biti predstavljeni na aprilskom simpozijumu 2027.

4. Digitalni blizanci u kardiologiji: personalizirana procjena učinka liječenja

Dr. Peter J. McGranaghan, PhD · *Deutsches Herzzentrum der Charité (DHZC), Berlin, Njemačka · AHA*

Dr. McGranaghan, koji na našim simpozijumima izlaže već šesti ili sedmi put, predstavio je nastavak svog rada na digitalnim blizancima. Broj radova o digitalnim blizancima u kardiologiji gotovo se udvostručuje svake godine.

Model za svakog novog pacijenta traži najsličnije ranije pacijente iste ustanove koji su liječeni jednom ili drugom metodom (npr. PCI ili CABG) i ponderiše ih prema sličnosti. Tako daje procjenu 30-dnevnog rizika za svaku opciju liječenja, odnosno analizu „šta ako“. Web-aplikacija povezana s elektronskim kartonom prikazuje:

- procjene rizika jednu pored druge;
- „zbirnog blizanca“ za svaku opciju;
- ponderisane krive preživljavanja;
- poređenje s objavljenim randomiziranim studijama.

Model je testiran na kohortama DukeCath, DHZC i NSQIP (SAVR naspram TAVR). U toku je validacija na preko 3 miliona zapisa Mayo Clinic, a pristup se proširuje na medikamentozno liječenje atrijalne fibrilacije i srčane insuficijencije. Autor je naglasio ograničenja: procjene pokazuju povezanost, a ne uzročnost, i dopunjuju smjernice i kliničku procjenu, a ne zamjenjuju ih.

Osvrta: Akademik Veledar, i sam član istraživačkog tima, istakao je da digitalni blizanci spajaju dvije velike snage savremene medicine: medicinu zasnovanu na dokazima i personaliziranu „4P“ medicinu.

5. Od karakteristika do temeljnih modela: AI-EKG za procjenu kardiovaskularnog rizika, rano otkrivanje i prevenciju

Rui Qi Ji i prof. dr. Ervin Sejdić · *University of Toronto, Kanada · AHA*

Doktorandica Rui Qi Ji je pokazala kako vještačka inteligencija iz jednostavnog, jeftinog i široko dostupnog EKG-a izvlači informacije koje se golim okom ne vide. Uporedila je četiri pristupa: modele na osnovu izmjerenih EKG parametara, duboko učenje iz sirovog signala, kombinovane (fuzijske) modele i velike prethodno trenirane (temeljne) modele. Svaki pristup donosi novu sposobnost, ali i novu cijenu, u interpretabilnosti, potrebnoj količini podataka i riziku preprilagođavanja.

U njihovom istraživanju temeljni modeli nisu nadmašili model razvijen za konkretan zadatak (akutni koronarni sindrom). Zaključila je da su za klinički korisnu AI-EKG važniji usklađenost s kliničkim zadatkom, klinički kontekst, interpretabilnost i vanjska validacija nego sama veličina modela.

6. Rodne razlike u ishodima hospitalizacija zbog srčane insuficijencije

Dr. Sonal Yadav i dr. Anshul Saxena · *Baptist Health South Florida, Miami, SAD · AHA*

Izlaganje je prikazano kao snimak. Analizirano je preko 4 miliona hospitalizacija zbog srčane insuficijencije u SAD-u (National Inpatient Sample, 2016.–2019.), uz uparivanje prema skor skloności (propensity score). U odnosu na muškarce, žene su imale:

- niže prilagođene izgledе za bolničku smrt (OR 0,92);
- niže izgledе za mehaničku ventilaciju, mehaničku cirkulatornu potporu (OR 0,54) i vazopresore (OR 0,70);
- više izgledе za produženo liječenje (OR 1,05) i otpust izvan kuće (OR 1,32).

Autori su poručili da bolnički tok ima više dimenzija, koje jedan ishod ne može opisati. Potrebno je istražiti uzroke ovih razlika i posvetiti pažnju potrebama pri otpustu.

7. Mikro- i nanoplastika i cerebrovaskularno zdravlje: sistematski pregled aktuelnih dokaza i pravci istraživanja

Akademik prof. dr. Emir Veledar i dr. Peter J. McGranaghan · *University of Miami, SAD / DHZC Berlin · IANUBIH, AHA*

Akademik Veledar je predstavio sistematski pregled literature (PRISMA) o uticaju mikro- i nanoplastike na kardiovaskularno i cerebrovaskularno zdravlje. Čovjek sedmično unese do 5 grama plastike, što je otprilike jedna kreditna kartica, odnosno oko četvrt kilograma godišnje, putem hrane, vode i zraka. Nove metode omogućile su mjerenje plastike u krvi i tkivima:

- mikroplastika je nađena u krvi većine zdravih osoba;
- u aterosklerotskim plakovima karotida njen visok nivo bio je povezan s lošijim kardiovaskularnim ishodima;
- nanočestice su nađene i u moždanom tkivu.

Još nije poznat dozvoljeni nivo izloženosti. Kao pravce istraživanja naveo je povezivanje nivoa mikroplastike u krvi s kardiovaskularnim i metaboličkim ishodima i smrtnošću, u velikim kohortama sa sačuvanim uzorcima krvi (npr. MESA).

8. Novosti sa ESC kongresa u Minhenu 2026.

Akademik prim. dr. Emir Fazlibegović, FESC · Mostar · IANUBIH, ESC

Akademik Fazlibegović je predstavio najvažnije novosti s kongresa ESC 2026. u Minhenu, koji je okupio 33.800 zdravstvenih radnika iz 170 zemalja. U 12 „Hot Line“ sesija predstavljeni su rezultati 59 kliničkih ispitivanja. Objavljene su nove smjernice za srčanu insuficijenciju, prve smjernice za srčanu rehabilitaciju i za kardiovaskularne bolesti kod hronične bolesti bubrega te Peta univerzalna definicija infarkta miokarda.

Istakao je strategiju ESC-a prema kojoj vještačka inteligencija postaje „kopilot“ kardiologa (ESC AI Gateway) i EU Plan za sigurna srca, s naglaskom na rano otkrivanje rizika („Znaj svoje brojeve“). Od studija je izdvojio:

- STAREE: statin kod osoba starijih od 70 godina smanjuje velike KV događaje za 30%;
- REACT: tiha ateroskleroza kod 57% odraslih;
- EPIDAURUS: kombinacija potentnih P2Y12 inhibitora i DOAK-a višestruko povećava krvarenje;
- TRIC-I-HF: transkateterska terapija trikuspidalne valvule;
- PRAGUE-26: kateterska tromboliza kod plućne embolije;
- digitalne modele njege (EMAIL-HF, TIME-HF).

9. Intrinzični kapacitet i kardiovaskularno starenje: nova perspektiva zdravog starenja

Prof. dr. Enisa Ademović i akademik prof. dr. Emir Veledar · Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu / University of Miami

Prof. Ademović je predstavila intrinzični kapacitet kao višedimenzionalnu mjeru funkcionalne rezerve: lokomociju, vitalnost, kognitivne funkcije, psihološku dobrobit i senzornu funkciju. U tri velike multinacionalne kohorte (CHARLS, HRS, ELSA) viši početni intrinzični kapacitet bio je povezan s manjim rizikom kardiovaskularnih bolesti. Njegovo poboljšanje smanjivalo je rizik, a nepovoljna putanja ga je povećavala. Zdravo starenje zato nije samo život bez bolesti, nego očuvanje funkcionalnog i kardiovaskularnog kapaciteta tokom vremena.

10. Rijetke bolesti u kardiologiji – kako ih liječimo u Bosni i Hercegovini

Prof. dr. Edin Begić · Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu · ESC

Prof. Begić je govorio o infiltrativnim kardiomiopatijama (ATTR amiloidoza, Fabryjeva bolest, Gaucherova i Niemann-Pickova bolest), srčanoj sarkoidozi, hroničnoj tromboembolijskoj i plućnoj arterijskoj hipertenziji te o značaju genetskog i kaskadnog testiranja u porodicama. Iako se broj otkrivenih pacijenata povećava, specifične terapije u BiH uglavnom nisu dostupne kroz zdravstveni sistem. Sistemska rješenja za dijagnostiku i liječenje, uz registre pacijenata, treba smatrati prioritetom.

11. Šta je novo u srčanoj slabosti? ESC 2026

Dr. sc. Diana Zelenika i dr. Petra Zelenika · SKB Mostar · ESC

Predstavljene su nove ESC smjernice za srčanu slabost:

- pojednostavljena klasifikacija na HFrEF (LVEF <50%) i HFpEF (LVEF ≥50%), bez posebne kategorije HFmrEF;
- naglašeni stadiji A–D;
- rano uvođenje i optimizacija četiri osnovne grupe lijekova;
- šira uloga SGLT2 inhibitora i antagonista mineralokortikoidnih receptora, nezavisno od ejekcione frakcije;
- mjesto semaglutida i tirzepatida kod HFpEF-a s gojaznošću.

12. Peta univerzalna definicija infarkta miokarda

Prof. Dr. Ivica Brzić · SKB Mostar · ESC

Dr. Brzić je objasnio novu definiciju, koja jasnije razlikuje akutnu ozljedu miokarda od ishemijske nekroze. Dijagnoza traži porast i/ili pad troponina uz bar jedan dokaz akutne ishemije, jer izolovano povišenje troponina nije dovoljno. Uvedena je etiološka podjela na primarni, sekundarni i proceduralni infarkt. Naglašeni su klinički kontekst, dinamika troponina i spolno specifične referentne vrijednosti.

13. Prve ESC/ERA smjernice o kardiovaskularnim bolestima i hroničnoj bolesti bubrega 2026

Dr. Omer Manov · SKB Mostar · ESC

Dr. Manov je predstavio prve zajedničke smjernice ESC-a i Evropskog nefrološkog udruženja (ERA). Središnji je pristup STAMP: skrining eGFR-a i albuminurije kod svih pacijenata s KVB, trijaža skorovima rizika koji uključuju bubrežnu funkciju i rana primjena terapija koje mijenjaju rizik. To su ACE inhibitor ili ARB i SGLT2 inhibitor, a kod dijabetesa tipa 2 s albuminurijom finerenon i semaglutid. Naglašena je važnost međuspecijalističke saradnje i uključivanja pacijenata i porodice.

14. Puls elegantnog univerzuma: kardijalna rezonanca u kontekstu historije filozofskih i religijskih pogleda na svijet

Muhamed Velagić · Mostar · IANUBIH

Završno izlaganje otvorilo je transdisciplinarni dijalog između savremenih saznanja biofizike i neurokardiologije i filozofske i religijske tradicije, koja srce vidi kao organ spoznaje. Središte izlaganja bila je kardijalna koherencija, usklađenost fizioloških i emocionalnih ritmova, i njen odnos prema racionalnim i intuitivnim procesima svijesti.

Naučni i organizacijski osvrt

Tematska koherencija. Program je imao jasnu nit: od prevencije i biomarkera (troponin, ApoB, Lp(a), hs-CRP), preko personalizacije odluka (digitalni blizanci, AI-EKG), do novih ESC smjernica 2026. i njihove primjene u praksi. Izlaganja su se prirodno nadovezivala. Akademik Krstajić se izričito pozvao na predavanje prof. Garelnabija, a digitalni blizanci dr. McGranaghana nastavak su njegovog aprilskog izlaganja.

Internacionalni karakter. Izlagači su došli s vodećih ustanova: University of Massachusetts Lowell, University of Toronto, University of Miami, Baptist Health South Florida, Deutsches Herzzentrum der Charité, zagrebački institut akademika Krstajića, medicinski fakulteti u Sarajevu i Mostaru i SKB Mostar. Uz njih su učestvovali i članovi IANUBIH.

Veza nauke i prakse. Nekoliko izlaganja pokazalo je kako se istraživanje pretače u praksu. Zagrebački program skrininga troponinom postao je dio prakse koju finansira osiguranje, digitalni blizanc je povezan s elektronskim kartonom, a nove smjernice donose konkretne preporuke za svakodnevni rad.

Organizacija. Webinar je još jednom omogućio učešće izlagača iz Sjeverne Amerike i Evrope bez putnih troškova. Izlaganje koje nije moglo biti održano uživo prikazano je kao snimak, a tehnička podrška je vodila prezentacije predavača koji nisu mogli sami dijeliti ekran. Za simpozijum je pripremljena **Knjiga apstrakata i biografija** (30 strana, dvojezično), objavljena na web stranici Udruženja.

Sugestije za naredne skupove:

- više vremena za diskusiju nakon tematskih blokova;
- ranije prikupljanje prezentacija, da se izbjegnu tehnički zastoji;
- objava snimaka i prezentacija uz saglasnost autora.

Zaključak

Internacionalni naučni simpozijum „Novine sa ESC/AHA kongresa 2026.“, održan na Svjetski dan srca i posvećen uspomeni na prim. dr. Seada Mulahasanovića, uspješno je nastavio 26-godišnju tradiciju Udruženja kardiologa HNK/Ž. Simpozijum je, uz podršku IANUBIH, Ministarstva zdravstva, rada i socijalne zaštite HNK/Ž i Zavoda zdravstvenog osiguranja HNK/Ž, okupio 14 izlaganja domaćih i stranih stručnjaka.

Iz izlaganja i diskusije proizlaze sljedeći zaključci:

- 1. Prevencija ostaje temelj kardiovaskularnog zdravlja.** Briga za srce počinje izvan bolnice, u porodici, školi i na radnom mjestu. Kontrola pritiska, šećera i lipida, prestanak pušenja, kretanje i zdrava ishrana i dalje imaju najveći učinak.
- 2. Biomarkeri vrijede onoliko koliko mijenjaju odluke.** Visokoosjetljivi troponin, ApoB, lipoprotein(a) i hs-CRP pomažu da se otkriju osobe s rizikom koji konvencionalni skorovi ne pokazuju. Testirati treba ciljano, samo kada rezultat može promijeniti postupanje. Zagrebački program pokazuje da je skrining asimptomatskih osoba troponinom klinički koristan i ekonomski opravdan.
- 3. Zdravlje žena zaslužuje posebnu pažnju.** Kardiovaskularne bolesti uzrokuju veći udio smrti kod žena nego kod muškaraca, a ishodi liječenja srčane insuficijencije razlikuju se po spolu.
- 4. Personalizirana medicina i vještačka inteligencija postaju klinička stvarnost.** Digitalni blizanci i AI-EKG mogu podržati odluke konzilija i rano otkrivanje bolesti. Uslov su interpretabilnost i vanjska validacija, a ovi alati dopunjuju smjernice i kliničku procjenu, ne zamjenjuju ih.
- 5. Nove ESC smjernice 2026. treba što prije uvesti u praksu:**
 - pojednostavljenu klasifikaciju i rano uvođenje terapije srčane insuficijencije;
 - skrining eGFR-a i albuminurije kod svih pacijenata s KVB (pristup STAMP);
 - Petu univerzalnu definiciju infarkta miokarda;
 - individualiziranu antitrombotsku terapiju.
- 6. Pojavljuju se novi rizici i nove perspektive:**
 - mikro- i nanoplastika kao mogući faktor rizika iz okoline;
 - intrinzični kapacitet kao mjera zdravog starenja;
 - rijetke bolesti srca, za koje BiH treba sistemska rješenja, registre i dostupnu terapiju.

Preporuke Udruženja kardiologa HNK/Ž:

- sa Zavodom zdravstvenog osiguranja i Ministarstvom zdravstva HNK/Ž razmotriti primjenu novih smjernica u HNK, posebno skrininga bubrežne funkcije kod kardioloških pacijenata;
- razmotriti preventivni program po uzoru na zagrebački projekat „Žene i srce“;
- nastaviti saradnju s IANUBIH i međunarodnim predavačima na narednom simpozijumu povodom Svjetskog dana zdravlja, 7. aprila 2027.

Voditelji su zahvalili svim izlagačima, pokroviteljima i učesnicima. Knjiga apstrakata, prezentacije i snimci izlaganja bit će dostupni na web stranici Udruženja: www.ukhmk.org.

Mostar, oktobar 2026.

Udruženje kardiologa HNK/Ž · Ogranak IANUBIH Mostar
akademik prim. dr. Emir Fazlibegović, predsjednik